

Asia: VN/37863/2025

Lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle laeiksi Kansaneläkelaitoksen kuntoutusetuuksista ja kuntoutusrahaetuksista annetun lain, sairausvakuutuslain sekä eräiden muiden lakien muuttamisesta

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

-

Kuntoutuslakiin ehdotetut muutokset

-

Asiavirheen korjaamista koskevien säännösten muuttaminen sekä sairausvakuutuslakiin ehdotetut uudet säännökset

Työllisyys-, kehittämis- ja hallintokeskus (jäljempänä KEHA-keskus) esittää lausuntonaan asiavirheen korjaamista koskevaan muutosehdotukseen yleistukilain osalta seuraavaa:

Esityksessä ehdotetaan, että Kansaneläkelaitoksen päätöksessä olevan asiavirheen korjaamiseen voitaisiin soveltaa hallintolain 50 §:ää. Ehdotuksen mukaan Kansaneläkelaitos voisi jatkossa mainitun hallintolain yleissäännöksen perusteella korjata asiavirheen asianosaisen vahingoksi ilman asianosaisen suostumusta, jos virhe on ilmeinen ja se on aiheutunut asianosaisen omasta menettelystä. Kuitenkin tilanteissa, jossa asiaan on tullut sellaista uutta selvitystä, joka voi olennaisesti vaikuttaa päätökseen, päätös voidaan korjata ainoastaan asianosaisen eduksi.

Työvoimaviranomainen tai KEHA-keskus antaa Kansaneläkelaitosta sitovan työvoimapoliittisen lausunnon siitä, onko työnhakijalla oikeutta työttömyyden perusteella maksettavaan yleistukeen. Työvoimapoliittinen lausunto ei ole itsessään varsinainen hallintopäätös, joten työvoimapoliittinen lausunto voidaan korjata asianosaisen vahingoksi ilman asianosaisen suostumusta edellyttäen, että häntä kuullaan hallintolain 34 §:n mukaisesti ennen uuden työvoimapoliittisen lausunnon antamista. Koska työvoimapoliittinen lausunto on perusteena Kansaneläkelaitoksen antamalle

etuuspäätökselle, työvoimapoliittisen lausunnon maksun mahdollistavasta maksun estäväksi muuttuminen johtaa siihen, että myös Kansaneläkelaitoksen antamaa päätöstä on korjattava. Nyt voimassa olevassa työttömyysturvalaissa ja 1.5.2026 voimaantulevassa yleistukilaissa säädetään hallintolain yleissäännöstä poikkeavalla tavalla siitä, että etuuspäätöstä ei voida korjata asianosaisen vahingoksi, jos asianosainen ei anna siihen suostumustaan. Jos asianosainen ei anna kyseistä suostumustaan, päätöksen poistamista on haettava muutoksenhakuelimestä. Kuten ehdotuksesta käy ilmi etuuspäätöksen korjaaminen asianosaisen vahingoksi edellyttää siten tiukempaa suostumusedellytystä asianosaiselta kuin mitä muutoin yleisesti hallintopäätösten korjaamiselta asiavirheen perusteella edellytetään. Tämän on katsottu olevan yhteydessä hallintolain 6 §:ssä säädettyyn luottamuksensuojaan, minkä on katsottu asetettavan erityisen suuria vaatimuksia sosiaaliturvaa hoitavan viranomaisen toiminnalle. Nyt esitettävä muutos johtaa asianosaisen oikeussuojan kannalta ns. etupainotteiseen menettelyyn, koska Kansaneläkelaitos voisi jatkossa suoraan korjata päätöksessä olevan asiavirheen, vaikka asianosainen ei ole antanut siihen suostumustaan, jos virhe on ilmeinen ja se on johtunut asianosaisen omasta menettelystä. Nyt esitettävä muutos on siten merkityksellinen asianosaisen oikeussuojan kannalta, vaikkakin asianosaisen oikeussuoja tulisi toteutumaan siten, että hän voisi saattaa myös tämän ns. menettelyä koskevan päätöksen jälkikäteisesti muutoksenhakuelimen tutkittavaksi.

Esityksessä ehdotetaan, että työvoimapoliittisessa lausunnossa, jossa työvoimaviranomainen tai KEHA-keskus korjaa aiemmin antamaansa lausuntoa asiakkaan vahingoksi, tulisi ottaa kantaa siihen, jos lausunnon korjaaminen on johtunut asianosaisen omasta syystä. KEHA-keskus toteaa tältä osin, että kaikissa tilanteissa ei ole aivan yksiselitteistä todeta, kenen virheestä on kysymys tai onko virhe johtunut asianosaisen omasta menettelystä. Tiedot siitä, kenen menettelystä virhe on johtunut, voivat riippua täysin asiakastietojärjestelmässä olevista kirjauksista, jotka voivat olla puutteellisia ja vaihtelevat virkailijakohtaisesti. Tämä voi johtaa virheellisiin tulkintoihin, ja olla asiakkaan oikeusturvan kannalta ongelmallista. Lisäksi kokonaisuus on asiakkaiden yhdenvertaisuuden kannalta myös haastava.

Esityksessä viitataan myös, että yleistukilain (48/2026) 43 §:ään sisältyy työttömyysturvalain 12 luvun 4 b §:ää vastaava säännös asian uudelleen ratkaisemisesta työllistymistä edistävästä palvelusta poissaolon vuoksi. Yleistukilain mainitun säännöksen perusteella, jos yleistuen saajalle on myönnetty työllistymistä edistävän palvelun ajalle yleistukea ja työttömyysturvalain 10 luvun 6 §:ssä tarkoitettua kulukorvausta, koska hakija on antanut osallistumisestaan työllistymistä edistävään palveluun ilmeisen virheellisen tiedon, Kansaneläkelaitos voi ilman päätöksen poistamista tai asianosaisen

suostumusta ratkaista asian uudelleen. Esityksessä todetaan, että tämäkin säännös on muotoutunut eduskunnan perustuslakivaliokunnan myötävaikutuksella. KEHA-keskus toteaa, että tässä säännöksessä on kysymys siitä, että asiakas on kertonut virheellisiä tietoja osallistumisestaan työllistymistä edistävään palveluun. Tällaiseen asiaan ei liity minkäänlaista tulkintaa. Näin ollen kyseinen säännös ei ole verrattavissa nyt kysymyksessä olevaan muutokseen.

Nyt esitettävää asiavirheen korjaamista koskevaa muutosehdotusta on perusteltu muun muassa sillä, että muutosehdotuksella yhtenäistetään Kansaneläkelaitoksen toimeenpanemien etuuksien

menettelysäännöksiä. Nyt tämä muutosehdotus kohdistuu vain Kansaneläkelaitoksen menettelytapoihin, mutta ansiopäivärahaa saavien asiakkaiden yhdenvertaisuuden vuoksi säännösten tulisi olla samanlaisia riippumatta siitä, saako asiakas Kansaneläkelaitoksen myöntämää yleistukea vai työttömyyskassan myöntämää ansiosidonnaista päivärahaa. Nyt esitettävä muutosehdotus, mikäli se tultaisiin hyväksymään, tarkoittaisi sitä, että myös työttömyysturvalain vastaavia säännöksiä tulisi tarkastella työttömyyskassan osalta.

Työttömyysetuuden sovittelua koskevan säännöksen muuttaminen

-

Westerlund Jaakko
KEHA-keskus

Haaja Pirjo
Uudenmaan ELY - Työllisyys-, kehittämis- ja hallintokeskus (KEHA-keskus)